

Stamceller hjælper mænd med rejsningsproblemer

Af Lotte Frandsen, journalist

Hvert år bliver over 1000 mænd opereret for prostatakræft. En stor del af dem får problemer med erektionen. Ny dansk forskning viser, at stamceller fra fedt kan afhjælpe problemet.

Når man opererer for prostatakræft, skader man ofte de nerver, der styrer evnen til at få erektion. Nu viser et banebrydende dansk forskningsprojekt, at stamceller fra mændenes eget fedtvæv kan genskabe evnen til at få rejsning. Cellerne kan reparere og gendanne væv, der er ødelagt på grund af operationen og få vævets blodforsyning til at virke igen.

”Man har snakket om stamceller og deres potentiale de seneste 20 år, og nu har vi endelig taget det med ind i den kliniske verden. Perspektivet er stort,” siger læge Martha Haahr fra Urinvejskirurgisk Afdeling på Odense Universitetshospital. Hun er en af hovedkræfterne bag forskningsprojektet, som er det første på verdensplan.

Friske stamceller

Ved behandlingen udtages 200 ml fedt fra patienten. Stamcellerne isoleres fra fedtcellerne ved hjælp af enzymer, og halvanden time senere sprøjter man stamcellerne ind i svulmelegemerne i penis.

”Normalt dyrker man stamceller i et særligt laboratorium. Som noget nyt isolerer vi stamcellerne direkte på operationsstuen i stedet for at dyrke dem. Dyreforsøg tyder nemlig på, at de direkte isolerede stamceller virker bedre end de dyrkede. Så det går meget hurtigt fra fedtsugningen til cellerne er inde i penis, og patienten er ude igen. På den måde sparer vi desuden tid og penge.”

Selve fedtsugningen foregår i lokalbedøvelse, og det kan være en udfordring for lægerne at finde fedt nok. ”Vi har ikke været ude for ikke at kunne få fedt nok. Men en enkelt mand var så slank, at vi måtte ned på lårene for at få høstet de 200 ml, vi skal bruge. Jeg har også oplevet en svært overvægtig patient, hvor vi næsten ikke kunne finde fedt nok. Det skyldes, at fedtvævet hos mænd ofte sidder inde mellem tarmene, modsat fedtvævet hos kvinder, der ligger under huden.”

Efter fedtsugningen lægger lægerne lokalbedøvelse omkring penis, og sprøjter stamcellerne ind. Martha Haahr tror dog ikke, at det er nødvendigt.

Martha Haahr,
læge, Urinvejskirurgisk Afdeling,
Odense Universitetshospital

”Jeg er ret sikker på, at vi ikke behøver det, for det gør ikke ondt. Det er en lille bitte nål, og mange af patienterne er vant til at stikke sig med præparater mod rejsningsbesvær i forvejen.”

Lovende resultater

Indtil videre er 21 mænd blevet behandlet, og resultaterne er lovende. Tre måneder efter behandlingen begyndte man at se effekt, og efter seks måneder var der en betydelig effekt. De mænd, der kunne holde på urinen, havde størst glæde af behandlingen. Over halvdelen kunne gennemføre samleje seks og 12 måneder efter stamcellebehandlingen.

”Patienterne er meget glade for at være med i projektet også dem, der ikke oplevede nogen nævneværdig effekt. Manglende rejsningsevne er et kæmpeproblem for dem, og de vil frygtelig gerne have gjort noget ved det. Jeg møder mange af de her mænd i sexologisk klinik og ved, hvor utrolig meget det betyder for dem at få deres egen rejsning tilbage. At det ikke er en kunstig rejsning ved hjælp af medicin, men noget de selv kan præstere. Det drømmer alle med de her udfordringer om.”

Mændene oplevede ikke nogen gener ved behandlingen, bortset fra ømhed efter fedtsugningen.

”Man skal holde sig i ro en uge, og derefter må man bevæge sig til smertegrænsen. Men jeg har hørt om flere, der har været ude at slå græs et par dage efter. Andre har måske været mere generet af det, det er jo forskelligt, hvor ens smertegrænse ligger.”

Nødvendigt med lodtrækningsforsøg

Martha Haahr og hendes forskerkolleger er meget optimistiske i forhold til undersøgelsens resultater. Men den egentlige effekt kan ikke

vurderes, før der er gennemført et lodtrækningsforsøg, hvor halvdelen af mændene får en placebobehandling, og den anden halvdel af mændene får stamceller. Forskerne håber på at komme i gang med placebo-forsøget om få måneder, men venter på tilladelser fra Den Centrale Videnskabetiske Komité. Tilladelserne er ved at blive udarbejdet, projektet kommer til at omfatte 78 mænd og er fuldt finansieret.

”Det er en metode, der lige er taget i brug, og den skal finpudses hen ad vejen. Vi ved ikke noget om langtidsseffekt eller eventuelle langtidsbivirkninger. Vi ved heller ikke, hvad der sker med stamcellerne, efter de har været i svulmelegemerne. Vi ved, at de vandrer videre i kroppen, men vi ved ikke, hvordan kroppen reagerer på det. Vi sidder lige nu og skraber i overfladen, og det er spændende at se, hvordan området udvikler sig de næste par år. Det vil

være fantastisk, hvis vi kan tilbyde metoden som behandling og hjælpe en masse mænd af med et stort problem.”

Fakta om forsøget

Til det randomiserede forsøg vil forskerne søge efter forsøgspersoner på sundhed.dk. og i PROPA NYT. Der er allerede skrevet mange interesserede op. De vil blive kontaktet og vurderes med henblik på at komme med i projektet, når tilladelserne foreligger.

Fakta om stamceller

Stamceller har potentiale til at modnes til flere celletyper.

Der er derfor store forventninger til, at stamcelleforskningen vil medføre nye muligheder for behandling af sygdomme. Stamceller vil formentlig i fremtiden kunne anvendes som reparationsceller, der kan erstatte beskadigede eller manglende celler

og væv. Det er for eksempel muligt i dag at udvikle knogler, brusk, sener, fedtvæv og nye blodkar af stamceller.

Citat

»Jeg havde jo hørt, at man kunne blive impotent efter operationen, men på det tidspunkt skulle jeg bare leve. Men så kommer hverdagen igen, og noget af ens manddom er jo forsvundet, når man mister sin potens. Men jeg må bare huske mig selv på, at jeg jo reddede livet.«

*Ole Kjær,
opereret for prostatakraft som 48-årig*

Kompetenceudvikling inden for prostatakraftområdet

Prostatakraftforeningen PROPA stiftede i 2010 Prostatakraftfonden, som er en fond, der bl.a. kan uddele op til 3 stipendier årligt til uddannelse af særlige faggrupper. I fundatsen for fonden hedder det således:

”Fonden kan uddele stipendier til enkeltpersoner til udvikling af kompetencer inden for faggrupper, der specielt arbejder med prostatakraft med henblik på at forbedre pleje, omsorg og livskvalitet for patienterne og deres pårørende”.

Fondsbestyrelsen har besluttet at indkalde ansøgninger om stipendier fra personer, der opfylder ovennævnte krav. Stipendiernes størrelse er hver på kr. 10.000.

Ansøgningerne skal stiles til:

Bestyrelsen for Prostatakraftfonden
c/o Prostatakraftforeningen PROPA
Jernbanegade 23 B, 4000 Roskilde

Ansøgningerne – bilagt materiale – skal være bestyrelsen i hænde senest den 31. januar 2018 enten på e-mail til sekretariat@propa.dk eller som post til ovennævnte adresse. Modtagerne vil få skriftlig besked, og overrækkelsen vil ske på PROPAs landsmøde den 21. april 2018.